

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu Romanu ese Duminecă si Joi'a, la fie-care döue sepmmani cu adausulu Poisiörei. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a., iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50 cr.

Nr. 74.

ANULU XXV.

Sibiu 1830 Septembre 1877.

Resbelulu.

Sibiu, 17/29 Septembrie.

De astădată este mai mare sgo-motul diurnalisticu decât alu arme-lorū de pe câmpulu de lupta. Doue fapte inse de importantia totu-si puentu inregistruată, un'a se constată ca Mehemed-Ali s'a retras în râsasi in positiunile de mai nainte, la Cara-Lom si alt'a ca cuartirulu generalu rusescu constată intrarea a 10,000 turci in Plevn'a printre liniele cavaleriei rusesci. Se vede din mai multe telegramme ca plóia a impedecat actiunea de ambe partile; se vede din acele-si ca indata ce se va in-dreptă tempulu actiunea se va incepe de nou. Despre români se dice ca au inaintat cu trancheurile pâna la glăsiu intarituriilor inimice.

Despre luptele ultime dela Sip'ca cuartirulu generalu rusescu publica urmatorulu buletinu oficialu :

Gornji-Studen, 10/22 Septembre 1877.

La 5/17 Septembre, in timpulu noptiei inimiculu se apropiă pe ascunsu de flancul nostru dreptu si de stâng'a St. Nicolae. Apropierea s'a fu observata de sentinellele nostre inaintate. Locotenentul-colonel Sandetsky, comandantulu regimentului de Volhynie, ordonă a se tienă gat'a si a acceptă. Comandantulu primei companii de tiraliori, capitulu Ostoppoff, lasă pe turci a se apropiă la 50 de pasi si-i primi cu o salva, care i puse pe fuga. Era 5 ore de diminéti, inimiculu facă inca döue atacuri, déru fu respinsu si, catre 9 ore, se retrase. In centru, atacurile turcilor au fostu cele mai slabe.

Ele fura in numeru de optu si incetata spre diminéti. Lupt'a, cea mai inversiunata a fostu pe stânc'a Sântului Nicolae; inceputa la 3 ore diminéti, s'a sfersit la amédi. Turcii au escaladat stânc'a in linii dese si aruncându grenade de mâna. Döue companii din transeurile nostre inaintate iau respinsu si ei au inceputu a ridică transseuri din parte-le cu ajutoriulu gabionelor si snopilor de nule ce adusesera cu densii. Cu tota impuscatur'a viua si focul artilleriei nostre, inimiculu se mantină si, către siese ore de diminéti, elu desfasuri pe stânc'a pavilionulu alb cu semi-lun'a rosie, in urma carei'a trupele nostre incetara focul. Primele nostre contr'a-atacuri fura repinsu, déru către amédi turci fura asverlită de pe atâncă si mai de totu nimiciti de către döue companii din regimentulu Jitomir si o companie din regimentulu de Volhynie. Totă cōst'a stâncei era acoperita de cadavre turcesci. Numerulu acestoru cadavre nu e mai putien de 3,000. Colón'a de atacu a fostu condusa de colonelulu Tjajelnicoft, si acest'a fiindu ranită, de către locotenentul-colonel principale Helkoff, din regimentulu de Volhynie. Artileria nostra a luerat in perfectiune, mai alesu bateri'a a 4-a din a 14-a brigada a colonelului Hofman si in-tei'a baterie a adjutantului imperatului, principale Meshtchovsky, care a fostu ucis. Locotenentul Sidorine, care a luat comand'a in urm'a mortiei acestui'a, a imprastiatu mai multe colone de atacu turcesci trâgandu cu mitralie si fu elu insusi ranită de döua glöntie. Saperii din alu 2 lea batalionu, sub comand'a locotenentului-colonel Rezvi, s'an distinsu asemenea. Perdere noustra a fostu mai mare de cătu cea areata mai nainte. Ea a fostu de 31 oficiari si 1000 ómeni afara din lupta. In numerulu ranitilor se afla colonelulu de statu-majoru

Rennefeldt. Generalulu Radetzki a dirigatu in persóna frumós'a aparare din 5 Septembre.

Despre lupt'a dela Tzercov'n'a ru-sii raportéza urmatorele amenunte:

La 9/21 Septembre, 11 ore diminéti, 20,000 turci cu 40 tunuri au atacatu positiunea ocupata de 12 batalionele ale nostru. Elu au atacatu mai inteu flanculu dreptu alu generalului Gorschkow. Majorulu Dom-browski din regimentulu de Kurks i lasă sa se apropie la 30 de pasi si, intempi-nându cu baionet'a i puse pe góna lasându 200 morti pe terenu. Ataculu fu in urma reînnoită contra flancului nostru stângu si fu respinsu de regimentulu de Viatka. Ulti-mulu atacu a fostu indreptat către centrulu nostru, déra a fostu asemenea respinsu cu o perdere enorma pentru turci. Regimentulu de Rilsk s'a distinsu cu deosebire lasându pe turci sa se apropie pâna la 400 pasi si puindu pe góna printr'unu focu de batalionu bine iudeptat.

La 8 ore sér'a, inimiculu se retrase.

La 10 Septembre, turcii tramisera unu parlamentaru cerându sa-si ia mortii. S'a ingropatu 800 din ei sub ochii nostri. Perdere totala a turcilor a fostu de 2000. A nostra a fostu de 6 oficiari si 60 soldati ucisi; 20 oficiari si 300 soldati raniti. Generalulu Tatischew comandă detasamentulu nostru.

Despre activitatea armatei române dela 30 Aug. c. v. incoc'i publica „Mon-toriulu oficialu“ urmatorele:

„In sér'a bataliei dela 30 Augustu, M. S. Domnitoriu merse de visită lucurile de pansamentu, unde personalulu medicalu, aci că si in focul celu mai viu alu inimicului, si facea datoria cu unu zelu si o abnegatiune demna de tota laud'a.

M. S. consola pe raniti cu vorbe mân-gătoare, si i lauda pentru viteji'a, cu care combatusera pre inamicu.

Ranitii nostri, dupa ce li se aplica pan-samentele necesarii si li se dede ingrigirile cuvenite la ambulantile divisionare, se trans-porta afara din lini'a trupelor si inapoi la spitalele temporale stabilite la Mecic'a si Muselim-Selo, de unde apoi se evacuează, indata ce suntu in stare de a fi transportati, prin Turnu-Magurele, la spitalele perma-nente stabilite in tiéra.

I. S. Domnitoriu, dupa acésta im-preuna cu Marele Duce Nicolae si cu suitele loru, petrecu tota noptea pe câmpulu de bataie, unde bivuacase, spre a fi mai aprópe de trupe, in casu cându inimiculu aru fi in-crecatu noptea unu atacu séu o reintorcere ofensiva, care inse nu se esecută.

A döu'a di Mercuri, 31 Augustu, M. S. Domnitoriu inspecta positiunile, pe cari in-antaseră trupele in urm'a bataliei de ajunu. Unu detasamentu de venatori, condusu de majorulu militanu Alesandru Candiano-Po-pescu, unulu din oficierei cari conducește trupele nostre la asaltulu redutei, vení spre a presentá M. S. Domnitoriu in presentia A. S. I. Marele Duce Nicolae, drapelulu luanu dela inamicu. Soldatulu de venatori Grigore Ioanu, care cucerise acestu trofeu, lu-asverli sub picioarele ambiloru comandanți. Marele Duce, felicitându pe bravul osténou român, i aternă de pieptu crucea săntului George, iér' Domnitoriu luu decoră cu „Stéua României.“ Trupele ruse, cari erau prezente, aclamara cu urale entuziaste pe vitézulu venatori.

Joi, 1 Septembre, Inaltima Sea merse de inspectă trupele romane cari, in diu'a de

30, fusesera in focu. Ele salutara cu urâri entuziaste pe domnulu si siefulu loru su-premu, care in ajunu i condusese la victorie. Mari'a Sea trecă, adencu miscatu, pe dinaintea frontului batalionelor cari forma-seră colonele de atacu si din ale căroru rend-duri lipséu multi viteji, remasi pe câmpulu de onore. Domnitoriu se intretinu in modu asabilu cu oficerii si soldatii, intrebându-i detalii despre lupt'a dela 30. Moralulu acestor trupe era escelentu, cu tôte perde-riile ce incercasera; si bravii soldati spuneau Domnitoriu ca acum cunoște pe inamicu si nu se temu de densulu, ca, déca aru iesi din retransiamentele si intaririle lui, ei suntu siguri ca nu le va pute resistă.

Mari'a Sea multiamă trupelor pentru bravur'a ce siefii si soldatii desfasurara in batalia dela 30. M. S. Imperatulu Russiei trimise unu adjutantu alu seu a felicită din parte-i trupele române pentru frumós'a loru atitudine si a le trimite augustele sele multiamiri. Domnitoriu dete ordinu că ostirile sa se intârsească in positiunile ce căscigasera.

Vineri, 2 Septembre, M. S. Domnitoriu, impreuna cu A. S. I. Marele Duce Nicolae, merse de inspectă tote positiunile ocupate, in urm'a bataliei, de trupele arma-tei de vestu. In acea di pe la orele 6 dupa amédia, inimiculu facă o iesire din fortifi-cațiunile sele asupr'a aripei nostre si incercă, cu forțe respectabile, unu atacu spre a luă inapoi redută cucerita de trupele nostre. Turcii executara ataculu cu mare vigore, sustinuti de focul artilleriei loru, care tra-gea cu srapseluri asupr'a nostra; insa, dupa o ora si mai bine de lupta crâncena, ataculu loru fu respinsu, români remasera sta-pâni pe reduta, si o multime de cadavre inamice acoperi teremu inaintea redutei. Trupele române, in acésta lupta din care iesira victoriște, incercara o perdere de 80 ómeni morti si raniti. M. S. Domnitoriu incunosciintă acestu resultatu A. S. I. Ma-reli Duce Nicolae, care i transmisse pe data felicitările sele.

A döu'a di, 3 Septembre, Prea inaltia-tulu nostru Domnu merse la marele cuar-tiru imperialu si oferí M. S. imperatorului marea cruce a ordinului „Stéua României“, că o amintire a luptei ce ambele armate sus-tinuseră impreuna si in care 'si versasera fra-tiesc sângele in contr'a inamicului comunu.

Imperatorulu bine-voi a primi din mă-nile Domnitoriu insemnele ordinului română, si conferi Mariei Sele crucea la gâtu a ordinului militariu imperialu alu St. George, că unu semnu de augusta si inalta distinc-tiune pentru comandantulu supremu alu armatei române. Majestatea Sea ordonă ase-menă a se distribui la tote companiile, ba-terile si escadrónele armatei române care luasera parte la batalia dela 30 Augustu, totu atâtea cruci de St. George căte hotarise a se distribui si trupelor imperiale, preste totu mai bine de 150 cruci distribuite trupelor nostre.

M. S. Domnitoriu luu dejunulu im-preuna cu Majestatea Sea, si apoi se intórse la cuartirulu seu generalu.

S'eră, imperatorulu trimise unu adju-tantu alu seu la cuartirulu generalu alu armatei române, spre a duce din parte i dlui generalu Cernatu, comandantulu armatei de operatiune române, crucea ordinului St. George, clas'a IV.

Duminica, 4 Septembre, M. S. Dom-nitoriu, impreuna cu A. S. I. Marele Duce Nicolae, comandantulu siefu alu armatelor imperiale, insotit u de suitele loru, mersera de inspectă armat'a româna. Trupele care erau in immediata apropiere a inamicului erau in retransiamentele séu in bivuacurile

Pentru celelalte părți ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl., iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru străinatate pre anu 12 fl., pre o jumetate de anu 6 fl. v. a.

Inseratele se plasesc pentru antâia ora cu 7 cr. sirul, pentru a döu'a ora cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Ror; cele ce se aflau ce-va mai departe erau sub arme, in ordine de bataie. Ele primira cu viu urâri pe augustii comandanți; tie-nu'lă loru martiala si voiósă facea admiratiunea generala. Marele duce, care ură in românesce buna diu'a trupelor, si Domnitoriu trecu pe dinaintea frontului; M. S. Domnitoriu le anuncia inalt'a distinc-tiune ce le acordase M. S. imperatulu, conferindu mai multe cruci ale St. George de fia-care corpu, si facendu-se cunoscuta ca si Inaltima Sea a decorat cu cei meritosi. Apoi M. S. Domnitoriu si A. S. I. Marele Duce se dirigă spre rezerve, unde se afla si cuartierulu generalu alu armatei române. Ací, augustii comandanți luau dejunul, im-preuna cu suitele loru si cu statul-majoru generalu alu armatei române, in sunetul musicelor cari executau arii nationale, sub bubuitul tunurilor inamice. A. S. I. Marele Duce Nicolae ridică cu acésta ocazie unei toasturi, in care dise ca se simte fericit a se află in midilocul armatei române, spre a putea inchină in sanetatea ei, a unei june armate care prin bravur'a si disciplin'a ei a aretat calitatele unei armate imbetranită in lupte.

A. S. imperiala inchină in sanetate armatei române si a Domnului ei. I. S. Domnitoriu respunse Mareli Duce ca a fostu preventu de A. S. imperiala, ca primul toast care urmează a se ridică este in sanetatea M. S. Augustului Imperatoru care, conferindu M. S. Domnitoriu crucea St. George, a distinsu intrég'a armata româna, care este mândra de a combate alaturi cu gloriós'a armata rusa, si ca armat'a româna se va simte in totu-déun'a a se areta demna de distinc-tiunile ce Majestatea Sea i-a acordat. Mari'a Sea beu in sanetatea comandanțului siefui alu armatelor aliate, pre cari le va conduce de siguru la victorie, inscriindu ne-peritoare pagini in istoria militara.

Calduróse urâri din partea asistentilor respunseră la cuvintele ambilor siefi, atâtă de iubiti de soldati loru.

Dupa dejunu, A. S. I. Marele Duce, printro cordiala imbratisare, si luu con-geđiu dela I. S. Domnitoriu, si se intórse la cuartierulu imperialu, iér' Mari'a Sea, dupa ce conferi cătu-va timpu cu d. presid-iente alu consiliului de ministri, care sosise in cuartierulu generalu alu armatei române si luase parte la acestu dejun, se reintornă apoi la domnesculu cuartieru generalu alu armatei de occidentu.

M. S. Domnitoriu a datu armatei urmatoriu ordinu de di:

INALTU ORDINU DE DI

Catra armat'a de operatiune româna.

Ostasi! „In batalia dela 30 Augustu, că si in luptele cari au precedut si urmat acésta memorabila di, voi a-ti dovedit ca virtutile strabune n'au perit din rendurile ostenilor români. Sub focul celu mai viu alu inamicului, a-ti infruntat mórtea cu bar-batie, a-ti luat o reduta, unu drapel si trei tunuri. Tiér'a ve va fi recunoscere de devotamentulu, de abnegatiunea vóstra; iéra Eu că domnulu si comandanțulu vostru, suntu mândru de voi si ve multimescu. De si amu avut simtirea de perderi, de si deplângu impreuna cu voi bravii camaradi cadiuti pe câmpulu de onore, dar' sângele versat nu va fi in zadaru: dintr'ensulu va rodî maria si independint'a patriei.

„Datu in domnesculu nostru cuartieru generalu alu armatei de occidentu, Poradim, 5 Septembre 1877.

CAROLU.“

Luni, 5 Septembre, M. S. Domnitoriu a ordonat a se espădi la Bucuresci tunuriile luate dela inamicu, si cari se aflau aduse

la domnesculu cuartier generalu la Poradim, prin urmatorulu ordinu pe di:

INALTU ORDINU DE DI

Câtre armăt'a româna

Ostasi! In diu'a de 30 Augustu, virtutea văstra a incununatu cu victoria steagurile române. Regimentulu alu 14-lea de dorobanti si batalionulu alu 2-lea de venetori, impreuna cu trei batalioane din gloriós'a armata imperiala rusa, au luat din mânile inamicului redut'a ce elu aperă cu atât'a inversiunare, si unu drapelu si trei tunuri au fostu cucerite de trupele năstre.

Aceste trofee, eu ordinu a se tramite in capital'a tierei si a se pastră acolo că o vecinica dovada a vitejiei armatei românesti. Drapelulu se va asiedia d'o cam data in arsenalu, pâna se va hotărî definitiv loculu unde are sa se pastredie,

Earu tunurile luate dela vrâjmasiu, două se voru asiedia de ambele părți ale statuei lui Mihai-Vitezulu. Umbr'a maréti a gloriosului domn uă vedea astu-fel ca ostenei români au remas pâna astadi ffi ai eroilor dela Calugereni.

Celu de alu treilea tunu se va asiedia înaintea marelui corpu dela palatulu domnescu, pentru a fi pururea pentru bravă năstra armata unu gloriosu exemplu de imitat.

Datu in domnesculu cuartier generalu alu armatei de occidentu, in Poradim, la 5 Septembre 1877.

CAROLU.

Poradim, 6|18 Septembre. — Ieri, Marti, trupele năstre au atacatu o reduta tare turcesca in present'a M. S. Domnitorului. Pa-tru asalturi consecutive au fostu infructuoze. Soldatii nostre s'au batutu vitejesce si au ajunsu pâna la parapetele redutei. Perderile năstre suntu neinsemnate.

Poradim, 7|19 Septembre. — In năpte de 5 spre 6, turci au facutu mai multe atacuri contr'a redutei si positiunilor ocupate de români, inse au fostu respinsi cu mari perderi. In diu'a de 6, dupa amédi, români au cercat, la rendulu loru, unu atacu con-redutei celei mari, déra n'au pututu isbuti a o ocupă. In acésta lupta, români au avutu 300 ómeni morti si raniti; ei au parstrat intacte tōte positiunile loru.

Poradim, 8|20 Septembre. — Dupa raportulu tramsu cuartierului generalu de către colonelulu Cretianu, comandantulu brigadei de rosiori, cavaleria româna a avutu, la 5|17 Septembre, mai multe lupte cu cavaleria de cerchezi turci. Turci au fostu pusi pe fuga, lasându mai multi morti si doi raniti. Unu stégou inimicu a remas in mânele soldatilor nostri. Perderile năstre au fostu neinsemnate: unu soldatu si unu calu ucis.

Astadi, nimicu nou; linisce perfecta pe tōta lini'a. Starea sanitara si morală a trupelor este satisfacțoare.

Eveneminte politice.

„Pester Lloyd“ in primulu seu articulu de joi, care are meritulu de a fi fôrte lungu, se silesce din tōta puterea a „spală pe arapu“ cu alte cuvinte, se silesce a aratá cātu de nevinovate suntu demonstratiunile magiariloru. Escusarea acésta nu vine din seninu, „P. Ll.“ se simte necessitatu a o face, pentrucă sa nimicésca invinuirile din „Nat. Ztg.“ si cu deosebire din „Nord deutsche Allg. Ztg.“, fóia cancelariului Bismark, aruncate asupr'a magiariloru si pe cari le cunoscu si cetitorii nostri. Organulu inspirat din Budapest'a cere in conclu-siunea articulului sa i se creă „pe cuventu“, ca unu poporu dedatu demultu a traí in libertate si care nu este dedat a asteptă sa fia condusa sörtea lui numai de provedintia, nu pote fi nici odata fără passiuni. Inse passiunile trecu si remanu convingerile. Va veni tempulu cāndu se va fi stemperat mania a superbi'a moscovita; si atunci „fratietatea“ turcesca va disparé, asiá precum a aparutu — mai pre susu de tōte, mai pre susu de mania si passiune stă alipirea po-

porului ungurescu de principele celu mai constituiunalu, dela mórtea lui Mathi'a incóce.

Cum va multiamí apologia acésta politica a lui „P. Ll.“ pe „Nat. Ztg.“ si „N. Allg. Ztg.“ si pe publicul celu mare, nu este tréb'a năstra. La tōta intemplarea este unu incidentu de totu curiosu, ca tocmai eri, dupa ce durmisse publiculu nostru de aici o năpte linisitru de asecurările Lloydului, vine „S. d. Tageblatt“ si in frunta revistei sele politice ne spune urmatorele date fôrte importante:

„Demonstratiunile turcesci din tiéra, cari se espectorau pâna acum prin „visite si contravisite softalesci, prin „meetinguri si iluminatiuni, au tre-cutu de multu margininea ridiculositătiei. „Din miscarea de pâna aci s'a des-voltat unu periculu seriosu pentru „statu, apucându pe carări cari tre-bue sa incureze statulu si monarchia „in prea seriouse conflicte. Asiá, ni se „spune din isvoru fôrte siguru, ca la „gar'a din Brasiovu s'au confiscat 16 „lădi cu puseci, cari se incarca pe la „fundu si mai multe lădi cu fesuri „turcesci, s'au confiscat la gar'a din „Feldior'a 36,000 patrone de puseci, „totu asiá la alte gare, cari comunica „cu secuimea precum la Apa't'a, Ca-ti'a si Homorodu s'au confiscat „transporturi de munitiune si de arme. „Transporturile aceste de arme si mu-nitiune suntu adresate la persoane pri-vate putieni cunoscute din Secuime, „d. e. la unu anumit Kovács din K. „Vásárhely, mai departe la Kovaszna, „la Mátéfalva si Sepsi Szent György. „Câte transporturi de arme si muni-tiune voru fi ajunsu in pace in se-cuime si pote si in alte părți ale „Ungariei, este firescu lucru, o intre-bară deschisa. Regimulu se vede ca „a trebutu sa aiba cunoscinta de acé-sta contrabanda de arme inca inainte „cu dicee dile, de óre-ce dela acestu „tempu incóce unu functiunari mai „inaltu ministerialu din sectiunea mi-nisteriului reg. ung. de interne pen-tru politia statului petrece in Trei-scaune; acésta o indigita si contro-lările cele aprige a pachetelor pe „drumulu de feraung. oriental... . . . . . Eri (in 27/15 Sept.) a plecatu „spre secuime din Brasiovu unu batalionu de infanteria dela regimentulu „Imperatulu Alesandru, si in alte „părți a le secuimei s'au facutu dispo-sițiuni militare precum in Csik Sze-reda, Szepsi-Szt.-György si alte puncte „principale. In Brasiovu, dupa cum „ni se scrie de acolo — se vorbesce „că despre unu lucru care mai nu se „trage la indoiala, ca esista in tōta „secuimea comitate secrete, a căroru „problema este, a acuirá bande de vo-luntari, a le inarmá si a le trece in „Moldavi'a spre a distruge drumulu „de feraung românu si a ingreuná liniele „rusesci de retragere si de provian-tare. Cumca conjuratiunea sta in le-gatura cu festivităatile turco-magiare „de infratire se vede si din speditiu-nea cea mare de fesuri turcesci, con-fiscate la Brasiovu.“

Ministrulu Tisz'a a responsu la interpelatiunile cele cinci, inse responsulu lui n'a multiamitu nici pe inter-pelanti nici pe altii din si afara din dieta.

Foile militare din Vien'a se esprima fôrte aspru asupr'a esceselor magiare de pe tempulu festivităilor turcofile si ceru cu tōta energi'a sa se faca ordine in Ungaria.

Unu circulariu alu ministrului Cogalniceanu indreptat cātra represen-tantii Romaniei la curtile europene, prin care arata ca turci continua a comite atrocităti fatia cu ranitii, a datu ansa la nōue intreveneri diplomatice la pôrt'a otomana.

Crudelitățile turcelor cu crești-nii din Bulgaria si generositățile creștiniloru fatia de turci din Erzegovin'a.

Foile germane din Vien'a și anume „Presse“ in Nr. 261 are unu reportu funestu alu corespondintelui specialu, datatu din Adrianopolu, care că martore ocularu spune ca cu ochii sei a vediutu cum in timpu de 10 dile justificările ce le executa guvernul militaru turcescu asupr'a nefericitiloru cetatieni bulgari, cari suspitionati pentru rescóla fura prinsi, legati cu lan-tiulu de gâtu si cu funii de mâni su-cite pe spate, in grupe de căte 5—6 insi se escortéza pe stradele orasului diu'a la médiadi si di pe di se punu in midiloculu piatiei pe dinaintea local-elor publice, dinaintea bolteloru si cafenelelor — in furci adeca in spen-diuratori anume gatite spre acestu scopu infioratoriu.

In diu'a de 16 Septembre, raportoriulu s'a ingroditu vediudu cu ochii cum se justificara in spen-diuratori si in celu mai crudelu si infioratoriu modu, in midiloculu piatiei 1 protopopu, 2 preoti, 1 profesor, 2 inventatori, 1 medicu, si alti onoratori crestini ai cetăției. Pe preoti i-au spen-diuratu fatia in fatia adeca vis-a-vis, insultându-i plebea turcesca de pe strade. Toti cei justificati erau ómeni in cea mai frumosă etate, culti, de positiune si védia eminenta. Mediculu, care si facusese studie in Austri'a, (Prag'a) si profesorul care inca a studiatu in Germania, au fostu barbatii de inteligenția extra-ordinaria, de unu esterioru fôrte frumosu si impunatoriu; pentru cari re-reportoriului i s'a ruptu inim'a vediudu cum i ucidu turci pagâni — fără mila.

Fisionomi'a stradelor si mai ver-tosu a piatiei orasului — dice co-repondintele — sémena unei esposiuni de macelarie; mai in fia-care strada suntu acatati dinaintea pravalielor dieci de crestini nefericiti, si turci nu permitu nimenui dintre rudeniele justificatiloru a se apropiá si tângui. Cadavrele stau acatiate pe tōta diu'a adeca pâna in cea urmatória, cāndu luându-se josu si indepartându-se cu escorta de basibozuci — se aducu alti nefericiti crestini, cetatieni din class'a de frunte, pe cari apoi cu o usiorintia i acatia in spen-diuratori; continuându ast-modu in tōte dilele la Philipopole si in alte orasie.

Vai de sórtea acestoró ómeni ne-fericiti! — eschiama reportoriulu, déca teribilulu resbelu nu se va terminá cu-rendu, séu déca poterile europene civili-sate nu voru intreveni cu tōta ener-gi'a spre infrenarea furiei selbatice asiaticie.

La acésta prepastia si nefericire a creștiniloru, de pe Balcanu cine e cau-sa? intréba corespondintele fără a dá respunsu!

Si pre cāndu turci spen-diura mul-time de crestini dintre cei mai de frunte, beligerantii crestini adeca, pre cāndu turci ucidi si masacră prisonerii din armăt'a rusescă, — rusi si români tractéza cu prisonerii turci in celu mai umanu si crutiatoriu modu; i transpor-teaza sub escorta fără a-i legă cu lan-tiuri grele de gâtu si fără a-i mal-tratá; le dau mâncărî si beuturi re-creatiorie si i internéza conformu re-guleloru militarie — belice.

Si ce facu montenegrinii cei pâna acum — in totu decursulu resbelului, mai victoriosi, cum tractéza ei cu gar-nisonele si cu cetatieni turcesci? Unu altu corespondinte specialu dela „Pol. Corresp.“ in reportulu dela 22 Sept. reproodusu de „Deutsche Zeitung“ din Vien'a Nr. 2057 eata ce dice:

„Principele Muntenegrului, Nichit'a impreuna cu statulu seu majoru se arătu celu mai generosu si umanu be-liduce fatia cu inamiculu. Noroculu ar-melor si admirabilulu eroismu alu filoru muntenegrini, apoi nu mai pu-tinu probat'a tactica strategica a co-mandantului — au causatu Turciei mai

multe fatalităti si chiaru desastre de-cătu poternic'a armata rusescă.

Dela capitularea cetăției Nîksics principale conduce cu celu mai stră-lucit succesu neinsemnat'a la numeru dar' eroic'a sea armata, — totu ina-inte pe teritoriulu Erzegovinei si alu Bosniei; pâna acum in tōte punctele intarite la tōte cetatiuile ocupate de turci, — i-au atacatu cu o bravura nespresa a ostirei. Dejá patru cetă-ti a luat cu asaltu dela turci, cari nu poteu resistă veementiei opugna-torilor si fusera siliti a capitulá ne-conditionatu.

Ultim'a lupta fù asupr'a cetăției „Presjeka“, a cărei'a garnisóna nepotându-se sustine nici macaru căte-va óre afisă flamur'a alba pe barier'a cetăției cerendu primirea de parlemen-tari pentru capitulare.

Muntenegrinii sistara indata foculu tunurilor, se oprira in asaltu ajunsi aproape de fortificarea prima a cetăției si asteptara parlamentarii turcesci. Co-mandantele Skender Bey (Sándor) in-susi acompaniatu de suita si o depu-tatiune de cetatieni mahomedani se pres-terata si inchinara dinaintea principelui „Nichit'a“, cerendu pardonu si invoieira de capitulare, ce o si dede principale neconditionatu.

Urmându apoi capitularea, intrég'a garnisóna depuse tōte armele la picio-re principelui si se retrasa in colónie desarmata. Dupa o pauza principale si aci si arăta marinimositatea si vir-tutea militară; căci dise comandantului garnisónei turcesci capitulare: „Luati-ve armele indareptu, căci v'ati luptat eroicesce, n'am trebuita de arme ini-micului cucerit'u. Turci 'si luara armele si tōta munitiunea si se indepartara; iér' cetatiilor li s'a datu voia libera a iesi cu tōta avearea din cetate.

Intrându apoi principale cu trup'a sea, cu triumfu in cetate sub bubui-tulu tunurilor de pe citadela si sunetu campanelor a visitatu tōte casarme si spitalele, cari gemaun de ostasi turcesci vulnerati si bolnavi; dispune apoi numai decătu pre toti medicii căti i'avé la indemâna sa gri-jeasca de acei morosi.“

Eata contrastulu umanităției cre-stine fatia cu crudelitățile pagâne. Tur-cofilii potu conchide din aceste apa-rinție: ca de ce ori-care crestini de pe fatia pamentului se ingrozescu numai de numele turcului remas neuitat de sute de ani.

Corespondintie.

Sibiu, 16/28 Sept. 1877.

„Limb'a româna e strina in Transilvan'a!“ Cum se pote si afirmă acésta? se va intrebá stimabilulu ce-titoriu negrescu cāndu numai va aruncá ochii preste acésta intitulare! Eata asiá bine, ce nu se mai pote in dilele necasurilor năstre, intre impregiură-riile la cari ne aflâmu espusi de cāndu cu constituiunalismulu in poterea egemonisatorilor?

Asiá este: „Limb'a româna in Ungari'a si Transilvan'a patria comună, la care preste 3,000,000 (di trei milioane) de români facu parte, contribue cu sânge si sudore spre sustinerea ei — este strina!

Si cine dice si constată acésta? chiaru astadi intre cele mai ingri-gitorie si neliniscitòrie giurstâri; astadi cāndu, că nici odata, patriotulu bunu si fidulu trebuie sa evite ori-ce nuantia de iritate că sa-si conserve pacea si liniscea internă; astadi, cāndu vecina-tatea arde in flacăr'a, de carea sa ne ferim casele proprii? O dice si constată dôra diurnalistic'a magiara din patria carea mereu ne imbă — séu ne imbéta — cu fratietate si infratire??! Ba, unu altu factoru si mai potintă, celu mai seriosu si superioru in patria ni-o spune verde si constată negru pe alb, in celu mai autenticu si oficialu modu, adeca o constata ac-tulu inaltului ministeriu reg. ung. de

interne, cu datul 19 Septembre a. c. Nr. 35,181 emisă către adunarea municipală a comitatului *Unedórei*, care intimatul 'lu afilat publicat în fóia germană locală „Hermannstädtler Zeitung“ nr. 229 de astăzi și pe care, ne tiemur de detorintia jurnalistică a-lu reproduce si in fóia nostra fiindca ne atinge deadreptul pre noi români.

Incidentele emittere acestui ordin este „sigilulu oficiosu“ alu comunei *Vinerea* (Felkenyér) cu inscriptiune in limb'a româna, pentru care eata ce dice ministeriulu *constitutiunalu*:

„Nr. 35181. Contractul referitor la esarendarea casarme din Felkenyér, (adeca Vinerea) substernutu aici spre aprobat, prin comand'a gendarmeriei reg. ung. din părțile transilvane, e provediutu cu sigilulu comunei Felkenyér, a caru'a inscriptiune este românescă.

Intrebuintarea de sigile oficiose proiectate cu inscriptiuni in *limba strâina* de acea nu se poate permite comunei, pentru ca sigilulu comunala este o semnatura pentru comuna, prin urmare pentru o instituție, carea forméza o parte intregitorie a organismului de stat; pretensiunile naționalitătilor, fatia de ide'a de statu magiaru inse, potu fi luate in privintia numai intratăt'a, incătu acelea, in sensul art. de lege 44 din anul 1868, suntu indreptatite; dupa acésta lege inse, comunei neunguresci, cu privire la naționalitatea loru li sta in voia, că in *funcțiunile loru oficiose, se păta intrebuintă si limb'a loru propria*; dar' incătu ele aru face cumva pretensiuni, ca afară de intrebuintarea limbei loru, se dee expresiune naționalitatei si prin o inscriptiune a sigilelor comunală, pe lângă tóte ea o astfel de pretensiune nu e provediuta in lege, nu se poate permite nici din acelui motivu, pentru ca intrebuintarea de sigile cu inscriptiuni magiare, nu intempina greutăti practicee cari au avutu influenția la dispozițiunile ce le-au croit legislatiunea in cestiunea limbelor, din contra se evita greutătile ce obvinu prin numirea comunilor in diferite limbi.

Dreptacea adunarea generala a comitatului, prin acésta se provoca: că atâtă comunei *Felkenyér*, cătu si celor'a latle pe teritoriul comitatului aflatiorie comune, in care se va intrebuintă sigilu comunala cu inscriptiune nu in limb'a magiara, se li interdice intrebuintarea astorii feliu de sigile si se le constrengă a-si procură si a intrebuintă sigile cu inscriptiuni magiare.

Budapest'a, 19. Septembre 1877.

La demandarea ministrului
Georgiu Lukács,
consiliariu ministerialu.

Comuna Vinerea se află in Transilvania; poporul comunitatea ei este curatru româna, numai numirea i se dedu in limb'a magiara „*Felkenyér*“. Este unu ce caracteristicu, cum compatriotii nostri magiari s'au silitu si se silesu si acum a dă numiri magiare, uneori destulu de bizare, la tóte comunele nemagiare; acésta schimosire a numirilor genuine noi nu o putem considera de o faptă patriotica, si tare credem ca istoricul neprechopati voru pastră viitorului adeverulu si in acésta parte.

Intimatul ministerial accentuează „ide'a de statu magiara.“ Ora cum sa o pricopemu noi acésta? Dóra in sensul unor instituții multiamitórie pentru tóte diferitele popore din tiéra, séu in sensul poetului magiara: „*minden ember legyen ember és magyar*“ (totu omulu sa fia omu si magiara) — noue ni se pare, ca vorb'a e de ide'a de statu a lui Széchenyi, carea sa se realizeze cu midilócele lui Kossuth; la acésta trista presupunere ne dau dreptu atacurile si insultele, de cari avem parte dela publiculu magiara prin jurnale si in tóte corelatiunile vietiei publice-sociali.

Déca cu observările acestea ale noastre nu amu veni din incidentul unui rescriptu alu inaltului ministeriu, cătra care asiá de tare ne-amu deprinsu a fi cu totu respectul: noi amu poté trage unele corolarii din

legea care asigura fia-cărei comune liber'a folosire a limbei sale proprie, si amu poté analisá lucrulu pâna chiaru la sigilele comunali; dar din respectul ce ni-lu pastrâmu cătra autoritătile superioare, ne marginim astădată la celea espuse mai susu, fiindu convinsu, ca cu acestea jurnalistic'a nostra 'si va face numai detorint'a cătra caus'a si publiculu, cărora servesce, fără că se iae ofensiva fatia de inaltul regim, precum facu celea mai multe foi magiare.

Fenesiu, 10/22 Septembre 1877.

(*Unu actu de infratire magiara?*)
Dle Redactor! In nr. 68 din a. c. a acestui pretiuitu diuariu a-ti publicat o corespondintia din Sibiu, in carea se cuprinde apelul de infratire ce-lu facu unele diuarie magiare cătra români.

Impresiunea ce a produsul acestu apel la români se poate deduce din comentariul ce-lu face corespondintele, adeca, ca fia-care românu adevăratu, care este pe deplinu convinsu despre caracterulu magiara, sciindu cu cine are de a se demite la tergu si inca asupr'a unui lucru atâtă de importantu, asupr'a unei cestiuni de vietia si caracteru naționalu, respinge cu cea mai mare indignatiune ori-ce intreprindere de felilu acesta. — Me miru si nu-mi potu dă séma de motivul care a datu ansa fratilor magiari la unu atare pasiu si lucrare neconsecuenta. — Au n'au cetitu ei mai in toti nrii jurnalelor române, au nu suntu informati pe deplinu din esperint'a trecutului si a actualitatiei, ca români au consumitul si s'au aliatu totu-déun'a, că si astădi, cu aceia, cari lupta pentru principiile creștinismului si ale civilizatiunei, nici-decum insa cu aceia, cari cu risicul vietiei voiesc reinvierea iataganului?

Este târdiu a recurge la români acum, dupa ce tóte poporele Europei cu caracteru in intielesu eminentu, umanu si civilizatoricu au despreintuitu si condamnatu atitudinea séu mai corecta disu opiniunea publica politica magiara.

La români, pre cari inainte de acésta „Alföld“, in rendu cu celealte diuarie de soiul lui, i-au cunoscute de poporul celu mai deciutu, demnu de sclavie si au radicatu feliu de feliu de calumnii asupr'a lui.

Magiarii prin sympathiele si principiile loru turcesci se vedu amenintati de curs'a ce ni-au pregatit in toti tempii prin intentiunile si aspiratiunile loru de magiarisare, ei se simtu in marginea mărei slavo-germane, si nu sciu momentulu care i va inghitii deodata cu caderea Turciei. Si tragedu'si socotél'a cu trecutulu, că sa se păta impacă cu consciintia, vinu a se ingrigi de viitorulu nostru, pre cari ne vedu amenintati de acea'si catastrofa. Le multiamimu de ingrigirea cu care ne imbiu, insa de credutu nu le credem. Noi ne radiemâmu pe o lege infalibila, carea dice: *natur'a nu se poate alteră cu totulu*. Si ca nu ne insielâmu, se poate vedé din *actul de infratire* de mai la vale, care documentează in deajunsu ca fratii magiari nici astădi nu si-au schimbatu naravulu, nu au abdisu de principiul loru condamnabilu: „Minden ember legyen ember és magyar, Akit e föld hord és egével betakar“, pentru a cărui realizare nu cunoscu magiarii, nu respectează interesele adevăratu patrioce si naționale magiare. Nu! ei si astădi 'lu profeséra, dóra mai multu că ori si cându alta data, insa nu dupa calapodulu lui Kossuth, ci dupa o inventiune cu totulu nouă, démnă de *fratii loru turci*; séu cultura si simtieminte magiare, séu remânu in neștiintia. Cumca nu vorbescu din ventu, spre documentarea afirmatiunilor, pre lângă odiosulu trecutu si o mija de fapte ale presentelui, prin care se

ataca institutiunile noastre bisericesci si factorul celu mai principalu alu existintiei noastre naționali — scol'a.

Eata *faptulu infratirei*: In comunele Petrosani, Galatiu, Fenesiu si Presecă, protopresbit. Zlatna de Josu comit. Alb'a infer. dreptulu de cărcimariu de 3 luni in urm'a unui decretu gubernialu de sub Creneville din 1865 este declarat de fondu scolasticu, si dupa sistemulu de administratiune politica de atunci se admisstră de politica, insa in favorulu fonduri scolare din comunele susu numite. De cându cu fericitulu constitutiunismu, s'au introdusu legea nouă comunala din 1871 si 1876, conformu dispositiunilor acestor legi de a se face preliminariu in fia-care anu, in care suntu de a se introduce tóte perceptiunile si erogatiunile comunali, s'au introdusu intre positiunile perceptiunilor si dreptulu de cărcimariu de 3 luni, insa cu clausul „de fondu scolasticu“. Pâna in an. 1874 n'au facutu nime esceptiune in contr'a menitiunei acestui fondu.

(Va urmă.)

Varietăți.

* * Comisiunea, chiamata in sensulu §. 22 din art. de lege XLII. alu anului 1870, de a verifică liste contribuibilitelor celor mai mari séu ale virilistilor, 'si va tiené siedintele in localitatile oficiului comitatensu din Sibiu dela *1-iu pâna inclus. 8. Octombrie 1877 st. n.* Acésta se aduce la cunoștința publica cu acelu adaosu, ca sub tem pulu susu — atinsu voru fi liste mentionate espuse intuiunie fia-cărui in localitate mentionate, unde se voru si primi eventuale reclamări pentru introducerea celor indreptatiti in acele liste.

Se provoca dreptu aceea in intielesul §. 24 din citatulu art. de lege toti acei domni, cari voiesc a profită de favoreaza §. 23 alu legei mentionate, că sub durata amintitelor siedintie sa se insinue la subscrise comisiune verificatoare verbalmente séu in scrisu, si cu atât'a mai vertosu sa si documenteze indreptatirea, cu cătu mai chiaru este, ca altulementernea voru remânea pentru astădata lipsiti de favoreaza §. 23, dupa care in casu de insinuare si de documentarea indreptatirei vine de a li se socii contributiunile dupa.

Sibiu, in 20. Septembrie 1877.

Comisiunea verificatoare.

* * (*Un'a pentru alt'a*) Pre cându catolicismulu ultramontanu, — inspirat din Rom'a binecuvantărea armelor si entuziasmat'a de invingerea armelor turcesci — face propaganda in Bohemia printre cechi in contra simpatilor russesci, poporul czechu, — dupa cum afirma o telegrama din Praga 24. Sept. a diurnalului „Deutsche Zeitung“ Nr. 2058 si anume cercurile asia numite „Jung Cechen“ pregatesc treceri in masă dela catolicismu la „biserica ortodoxă“ carei a tinerimea studiósă i premerge cu tóta resolutiunea inainte: (Die jungcechischen Kreise bereiten einen Massenübertritt von der katholischen zur orthodoxen Kirche vor, dabei die Studentenschaft voranschiebend :)

* * *Pregatirile Russiei pentru evenimentul campania de iernă.* Sub acestu titlu anuncia „Deutsche Zeitung“ din Viena in nr. 2059, dupa „Standard“, ca Russia a incheiatu contractu de liferare cu firme din Londra pentru 100,000 colibe (Hütten) de fieru, in carea ierneze armat'a si dintre care suntu diferite categorii arangiate pentru căte 25, 50, 100 si 500 de ostasi. Cu firma Aron Hirsch din Berlinu au incheiatu contractu pentru 4,500,000 kilo plumbi si prafu de pusica; 65,000 de siatre (Zelten) care in căte 20 de vagone duple in fia-care o catime de 200 centinarie séu totalulu cuantitatii de 200 mii kilo, au a fi transportate dela Antwerpen pre calea ferata

via Petersburg la Bucuresti in terminu ficsatu de 10 dile.

Aceste preingrigiri ale Russiei contradic scirilor descragietorie din isvorile turcofile cum este chiaru si „Deutsche Zeitung“, — ca comand'a suprema a armatei rusesci, s'aru ocupă cu ide'a de a se retrage cu totulu dela câmpulu de resbelu, respective a sistă cu totulu séu — a intrebupe celu putieni preste iarna — operatiunile resbelului, — care l'au incepputu si lu continua cu atâtea sacrificie imense, fără de rezultat.

Continuarea contribuirilor de obiecte

pentru ostasii români rântiti din România.
(Prin dn'a Elen'a Domnari si An'a Moldovanu din Ocn'a Sibiului.)

Elen'a Domnari, o camesia, si 2 sterzare de inu; Mari'a S. Birau 11 1/2 metri pândia; Mari'a P. Drocu 3 m. pândia si 1 sterzariu; An'a I. Baltesiu 2 1/2 m. pândia; Mari'a S. Cojocariu, 2 m. pândia; An'a Ilie Pop'a, 2 m. pândia; Mari'a I. Câmpeanu 2 m. pândia; Mari'a Ios. Mandreanu, 2 m. pândia; Rafil'a Ilie Hentea 1 1/2 m. pândia; Lin'a I. Moldovanu 2 m. pândia; An'a S. Cojocariu 1 m. pândia; Lin'a Ilie Baltesiu 1 camasie; An'a G. Ciortea 1 camasie; Mari'a I. Cocoveanu 1 camasie; An'a D. Ruscioreanu 1 camasie; Rafil'a P. Bogorinu 1 lepedeu; Ioanu G. Munteanu 1 sterzariu; Lin'a S. Margineanu 1 sterzariu; An'a G. Rosiu 1 ismana; An'a Baltesiu 1 lepedeu; An'a S. Cojocariu 1 ismana; Mari'a G. Vladu 1 sterzariu; Teodor'a Fratila 7 m. pândia; An'a V. Tufa 2 m. pândia; An'a I. Stoi'a 1 3/4 m. pândia; Lin'a Ilie Vladu 1 3/4 m. pândia; Mari'a G. Bogorinu 1 3/4 m. pândia; An'a G. Comanu 1 camasie; An'a G. Banatianu 1 camasie; Mari'a I. Bogorinu 1 camasie, si 1 ismana; Ioan'a Gavosdea 1 sterzariu; Lin'a I. Murasianu 1 1/2 m. pândia si 1 camasie; An'a L. Sioim'a 1 1/4 m. pândia; Mari'a Mich. Albu 1 1/2 m. pândia; Rafil'a S. Munteanu 1 camasie; Saft'a S. Timariu 1 camasie; Paraschiv'a S. Mandreanu 1 3/4 m. pândia; An'a S. Stoi'a 2 m. pândia; An'a G. Moldovanu 2 m. pândia; An'a Ursu 1 1/2 m. pândia; An'a C. Crisboiu 1 3/4 m. pândia; Saft'a Dejanu 1 sterzariu; Saft'a Baltesiu 1 camasie.

Din Bait'a-montana.

Sofia Holica 1 1/4 k. scame.

Sibiu 9/21 Septembrie 1877.

(Va urmă.)

Iudit'a Macellariu, colectanta.

Burs'a de Viena.

Din 17/29 Septembrie 1877.

Metalicele	5%	64 45
Imprumutul nat. 5%	(argintul)	66 90
Imprumut. de statu din 1860		111 25
Actiuni de banca		850 —
Actiuni de creditu		219 50
London		116 90
Argintu		104 10
Galbinu		5 58 1/2
Napoleonu d'auru (poli)		9 39 1/2
Valut'a nouă imperială germană		57 75

Nr. 1964. — 1877.

Publicatiune.

In 28 Octobre a. c. st. n. la 10 óre a. m. se va dă cu licitatiune in arenda dreptulu de cărcimariu alu comunei Sadu pe terminu de 6 ani, incepputu dela 1 Ianuarie 1878 pâna la 31 Decembrie 1883 inclusive.

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a numitei comune, ér' conditiunile de licitatiune se potu vedea pâna atunci séu la acésta pretura, séu in cancelari'a comunală.

Rasinari in 26 Septembrie 1877

1—3 Dela pretur'a cercuala.

